

Malmö 2024-11-06

Dnr S 2023-00256

Förslag till en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning

Remissvar från ARM - Föreningen för arbets- och miljömedicin,

en medlemsförening i Svenska Läkaresällskapet som samlar alla yrkesgrupper som är verksamma inom det arbets- och miljömedicinska området som kliniker, företagshälsovård och forskning.

Vi instämmer i att det finns flera utmaningar med kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården och att det finns ett behov av att kontinuerligt och systematiskt ta fram ett utvecklat stöd för planering av kompetensförsörjningsbehoven, i dialog med berörda aktörer, i syfte att bidra till en förbättrad planering av vårdens långsiktiga kompetensförsörjning.

Sammanfattning

Den skriande bristen på företagsläkare omnämns över huvud taget inte i det 381-sidiga dokumentet, trots att Sveriges företagshälsor rapporterar att av drygt 1 100 läkare med specialistkompetens i arbetsmedicin/företagshälsovård (så kallade företagsläkare) är närmare 900 personer över 65 år.

Varken ordet företagsläkare eller arbetsmedicin omnämns i dokumentet och företagshälsovård omtalas bara en gång (s 302) och då inte angående ett ord vad gäller personalförsörjning utan bara att "Andelen sysselsatta vars arbetsplats haft besök eller fått en bedömning av företagshälsovården är något lägre inom vård och omsorg samt sociala tjänster (15 procent) jämfört med snittet för alla sektorer (ca 20 procent)."

Inte heller omnämns att det är specialiteten Arbetsmedicin har särskilda utmaningar i att bekosta ST-tjänster då en klar majoritet av företagshälsovården sker som privat vårdform. Inte heller finns i dag något beslut om vem som skall vara huvudman för arbetsmedicin, även om Föresäkringskassan har varit på förslag. Dessa två frågor finns beskrivna i MYNAKs publikation *Samordna företagshälsovårdens kompetensförhöjning avseende läkare* publicerad 2024, vilket borde ha varit en självklar del av underlaget för *Förslag för en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförhöjning*.

Forskning på evidensbaserade metoder kring företagshälsovård, dvs hur företagshälsovård bör undvika, behandla och rehabilitera arbetsrelaterad ohälsa, omnämns inte heller. Även om man framhåller vikten av arbetsmiljö så omnämns aldrig arbetsmedicinen eller företagshälsovårdens roll inom detta.

Att ett dokument som i dialog med "berörda aktörer" har i uppdrag att ta fram förslag till en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning och inte nämner detta är klart underkänt. En tydlig strategi krävs för att förse företagshälsovården med personal, med en särskild tonvikt på den skriande bristen på läkare som är specialister i arbetsmedicin. En specialitet behöver också sina specifika kunskaps- och arbetsmetoder som ständigt behöver utvecklas, förbättras och kvalitetssäkras. Detta är något som kräver forskning och litteratursammanställningar av initierade parter. Här är Sveriges sju arbets- och miljömedicinska klinikerna väsentliga med sin respektive universitetsanknytning. Evidensbaserade metoder för att undvika, behandla och rehabilitera arbetsrelaterad ohälsa såsom vibrationsskador, utmattningssyndrom eller förslitningsskador är viktiga uppdrag för såväl specialiteten som för samhället. Utan en god primär prevention och sekundär prevention av de som redan drabbats av arbetsrelaterad ohälsa riskerar vi att få en ytterligare ansträngd vårdberda för såväl primärvård som sjukhusvården.

Förslag (sid 290-349)

5.3.1 Vi instämmer i förslaget och vill tillägga att detta bör göras i samråd med företagshälsovården, vilka är specialister på arbetsmiljö och arbetsrelaterad ohälsa. Företagshälsovården är tvärprofessionell där företagsläkare, sjuksköterskor (bland annat specialiserade företagssköterskor), arbetsmiljöingenjörer, ergonomer och psykologer arbetar för att genomföra lagstadgade medicinska kontroller och arbetar med arbetslivsinriktad rehabilitering av enskilda patienter. En central del av uppdraget är att vara förebyggande för att förhindra och minimera skadlig inverkan i jobbet innan den uppstår (primär prevention). Företagshälsovården kombinerar medicinsk kunskap med kunskap om lagstiftningen på arbetsmiljöområdet och kan vid behov remittera patienter för utredning på de sju arbets- och miljömedicinska klinikerna i Sverige som har bred kompetens om olika skadliga faktorer i arbetsmiljön med uppdrag att följa kunskapsutvecklingen och sprida denna till olika aktörer på arbetsmarknaden.

5.3.2 Vi instämmer i förslaget. Vi anser dock att det förutsätter att de chefer som skall hjälpa den personal som arbetar i vården att prioritera i vårdetiska dilemman har en fullgod förståelse för dessa ur både ett medicinskt och ett etiskt perspektiv. Detta är ofta en brist hos chefer utan en medicinsk bakgrund.

5.3.3 Vi instämmer i förslaget.

5.3.4 Vi instämmer i förslaget och vill framhäva att det också är viktigt att det finns evidensbaserat underlag för utbildning och därför behövs säkerställd finansiering för forskning inom det arbets- och miljömedicinska området.

5.3.5 Vi instämmer i förslaget. Dock bör det förtydligas att även vårdpersonal som arbetar i under annan huvudman än region eller kommun, såsom privat vårdformer eller statlig dito, också behöver omfattas.

5.3.6 Vi instämmer i förslaget.

5.3.7 Vi instämmer i förslaget. Även forskningsområden utanför USV-enheter bör omnämnas och premieras.

5.3.8 Vi instämmer i förslaget. Detta får emellertid inte bli en kortsiktig lösning som fördröjer en mer långsiktig kompetensförsörjning inom olika medicinska områden.

5.3.9 Vi instämmer i förslaget.

5.3.10 Vi instämmer i förslaget. Det är även önskvärt med en etnisk mångfald inom hälso- och sjukvården som står inför många kommunikativa utmaningar.

5.3.11 Vi instämmer i förslaget. För att säkerställa en jämlik hälso- och sjukvård och kunna leva upp till hälso- och sjukvårdslagen behöver även patienters rätt till språktolk ingå i uppdraget.

5.6.3 Vi instämmer i förslaget. Med tanke på att ungefär hälften av befolkningen i Sverige har ett arbete med olika arbetsförhållanden som påverkar deras hälsa är det ytterst väsentligt att området arbetsmedicin ingår som prioriterat område för dessa forskarskolor.

Malmö 2024-11-06

Styrelsen för medlemsföreningen ARM
genom Carl Antonson